

7/6508

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.09.0.SGB.0.00.11.610/ 2/08
Konu : İstanbul Milletvekili
Sebahat TUNCEL'in
Yazılı Soru Önergesi

SÜRELİ
.../.../2012

18 Mayıs 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 02/05/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-64127 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL'in; Zonguldak-Çaycuma İlçesinin Filyos Deresi üzerindeki bir köprüde meydana gelen kazaya ve HES inşaatlarının olumsuz etkileri hakkında, Bakanlığımıza yöneltilmiş olduğu 7/ 6508 Esas sayılı Yazılı Soru Önergesi incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (1 Adet, 3 Sayfa)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN SEBAHAT TUNCEL'İN
TBMM 7/ 6508 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULARI VE CEVAPLARI**

SORULAR:

- 1- Çaycuma ilçesindeki Filyos deresinin üzerinde kurulu HES inşaatlarının nehrin akışını değiştirmesi ve kum ve çakıl taşımalarını engellemesi gibi köprünün yıkımına yol açacak değişimler fizibilite çalışması yapılırken araştırılmış mıdır? ÇED gerekli değildir belgesi verirken idare tarafından incelenen ÇED raporunda bu konu hakkında hangi bilgi verilmiştir? Raporda bu risk dikkate alınmadıysa ve riski ortadan kaldıracak önlem belirtilmediyse ilgili idare bu riske rağmen nasıl ÇED gerekli değildir belgesi vererek HES'e izin vermiştir. Verilmediyse bu ÇED raporunun bilimselliği ve kapsamının eksik olması konusunda tekrar yapılmasını belirtmeyi düşünüyor musunuz?
- 2- 50 kilometre yukarıda bulunan Karabük Hidroelektrik Santrali barajının kapakların açıldığı dönemlerde debisi artan suyun köprüye zarar verebileceği daha önce hesaplanmış mıdır? Bunun için bir önlem alınmış mıdır? Alınmadıysa bunun gerekçesi nedir?
- 3- 14 kişinin ölümüne yol açan bu olaydan yola çıkarak HES inşaatlarının olduğu yerlerdeki köprülerde benzer durumlarla karşılaşmamak için bu tür etkileri araştırarak mısınız? Karadeniz Bölgesinde 300'e yakın bulunan HES inşaatlarının neden olabileceği bu tür kazalar için almayı düşündüğünüz önlemler nelerdir?
- 4- Köprünün ayakları yıkıldıktan sonra neden ertesi günü köprünün kullanımına izin verildi. Köprünün yıkılacağı açık olmasına rağmen neden gereken önlemler alınmadı?
- 5- Bölgede benzeri riskler taşıyan başka köprüler var mıdır? Araştırılmış mıdır? Bir başka facia yaşanmaması için alınacak önlemler nelerdir?
- 6- Bugüne kadar üzerinde HES inşaatı bulunan nehirlerde, köprü yıkımı, derenin taşması gibi nedenlerden kaç kişi yaralanmıştır ve yaşamını yitirmiştir? Neden önleyemediniz?
- 7- Bugüne kadar HES inşaatlarında kaç işçi/çalışan hayatını yitirmiştir? İşçilerin çalışma güvenliğini sağlayamayan hatta ölümlere neden olan bu şirketler için ne gibi yaptırımlar yapılmıştır?
- 8- Bundan sonra HES, baraj inşaatlarında, köprü yol yapımında, işçilerin, o yörede yaşayanların ölmemesi yaralanmaması için olmamasının üzerine ne gibi önlemler alınacaktır?
- 9- Bölgede tüm Türkiye'de projesi bulunan 3000'e yakın HES'lerden inşaat halinde olanların ve yapımı tamamlananların doğaya ve yaşam alanlarına zarar verdiği zararlarla ilgili elinizde bir bilgi var mıdır? Bu konuda Bakanlığınız olarak kapsamlı bir araştırma yaptınız mı?
- 10- Tüm çevre örgütlerinin ve yerel halkın istememesine rağmen ısrarla her nehrin üzerine birden fazla Hidroelektrik santrallerin ihtiyaca bakılmaksızın yapımında ısrar etmenizden nedeni nedir?

11- Dereleri 49 yıl süreyle şirketlerin kullanıma verdikten sonra yoksul halkın suya erişimini, yaşamını devam ettirmesini, geçimlik tarım ve hayvancılık yapılabilmesini nasıl sağlayacaksınız?

12- HES'leri yapan şirketlerin, vadilerde çalışmasına izin verilen işletmelerin özel güvenlik güçlerine karşı halkın güvenliğini nasıl koruyacaksınız HES'lerin yapımı ve işletilmesi sonucunda doğadan yok olacak canlıları nasıl geri getireceksiniz?

13- Son on yılda HES inşaatlarında meydana gelen işçi kazalarının istatistikleri nedir? Kaç işçi hayatını kaybetmiştir? Bu kazaların önlenmesi için bir önlem alınmış mıdır? Alınmadıysa nedeni nedir?

CEVAPLAR:

1- Çaycuma İlçesi'nde 33 km uzunluğundaki Filyos Nehri üzerinde; Bakanlığımız ve Zonguldak Valiliği'nce hiçbir HES Projesine ÇED Yönetmeliği kapsamında verilmiş, ÇED Olumlu Kararı ve ÇED Gerekli Değildir Kararı bulunmadığından, izleme-kontrol çalışmaları da yapılmamaktadır.

Ancak, Bakanlığımız; gerçekleştirilmesi planlanan yeni projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi, önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde, projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları yürütmekle yükümlüdür.

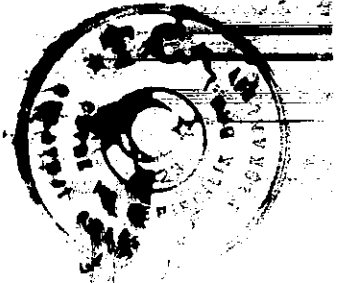
ÇED Yönetmeliği kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek ve tüzel kişiler; ÇED Raporu için Proje Tanıtım Dosyası hazırlamak ve projelerini verilen karara göre gerçekleştirmekle yükümlüdürler. ÇED Yönetmeliğinin EK-1 Listesinde yer alan projeler ile Artvin, Rize, Bitlis ve Iğdır İllerinde yer alan EK-2 Listesindeki projelere ait ÇED süreçleri Bakanlığımızda, yine EK-2 Listesindeki projelerin ÇED süreci de Valiliklerce yürütülmektedir.

Bakanlığımız ÇED'e tabi projenin yeri ve türüne göre oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel verilere göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun saptanması sonucunda, ÇED Olumlu kararı verilmektedir.

Bu kapsamda, Filyos Çayı üzerinde DSİ Genel Müdürlüğü tarafından enerji ve taşkın amaçlı olarak yapımı planlanan Köprübaşı Barajı ve HES projesi için 2001, enerji amaçlı olarak yapımı planlanan Çay Barajı ve HES projesi için de 2002 ve Karabük İli, Merkez ve Yenice İlçeleri civarındaki Filyos Çayı üzerinde, elektrik enerjisi üretimi amacıyla planlanan Suçatı Hidroelektrik Santrali projesine 2011 yılında ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

Ayrıca, Ülkemizdeki tüm su kaynaklarının plânlanması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü sorumludur.

Hidroelektrik enerji üretim tesislerinin bulunduğu bölgenin havza gelişimine paralel olarak, DSİ tarafından yürütülmekte olan çalışmalar çerçevesinde, havzadaki mevcut, inşa halinde ve mutasavver projeler (kesin proje, planlama, master plan, ön inceleme ve ilk etüt) kapsamında içme-kullanma, turizm ve endüstri suyu temini, sulama, taşkın koruma ve enerji maksatları ile bunların dışında olabilecek başka maksatlara yönelik olarak, diğer kuruluşlara ve tüzel kişilere tahsis edilecek suların miktarı ve zamanlamasını belirleyecek olan işletme planları, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce yapılmaktadır.

Ayrıca Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Fizibilite Raporlarının Hazırlanması ve Teslimi" başlığı altında yer alan 8 inci maddesi uyarınca, Fizibilite Raporları hazırlanmakta olup, şirket tarafından fizibilite raporu hazırlanma safhasında; havzada mevcut, inşa halinde ve mutasavver projeler ile mansap su haklarına ilişkin konular etüt edilmektedir.

2-3) Çaycuma Köprüsünün yıkılması konusu HES Projelerinin düzensiz çalışmasından değil, havalının ısınmasına bağlı olarak, karların hızla erimesinden kaynaklanan su seviyesinin yükselmesi olarak değerlendirilmekte olup, Karadeniz Bölgesinde; benzer konuyla ilgili HES Projelerinden kaynaklanan herhangi bir şikayet Bakanlığımıza ulaşmamıştır. Ancak, yeni ÇED çalışmalarında bu husus veya başkaca ortaya çıkabilecek diğer yeni hususlar dikkate alınıp değerlendirilmektedir.

10-12) Ülkemizdeki bütün su kaynaklarının plânlanması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü sorumlu kuruluştur. ÇED Yönetmeliği kapsamında yer alan hidroelektrik santralı projeleri için hazırlanan Proje Tanıtım Dosyası ve ÇED Raporlarında, bahse konu Yönetmeliğin amacı doğrultusunda projenin çevresel etkileri konusunda tahminler, hesaplamalar ve kestirimler yapılarak, çevreyi korumaya yönelik önlemler yer almaktadır.

HES İnşaatları sırasında meydana gelen iş kazalarından proje sahibi, yüklenici firma ve şantiye yönetimi sorumludur. İşçilerin çalışma güvenliğine yönelik sorunlar ile kazalara ilişkin istatistikler, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerine dair mevzuat kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev alanına girmektedir.

Önergenin 4., 5., 6., 7., 8., 9., 11. ve 13. sorularında yer alan hususlar ise Orman ve Su İşleri Bakanlığının görev, yetki ve sorumluluk kapsamında bulunmaktadır.

